ISSN -2583-147X (P), **Vol.- 9, Issue No.VIII, November 2023**
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ସାଂପ୍ରତିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ଭାଷା (୧୯୮୦-୨୦୨୩)

ମମତା ସେନାପତି

ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ଏକ କଳା । କଳାତ୍ମକ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ସାହିତ୍ୟର ଲକ୍ଷଣ । ଓଡ଼ିଆରେ କଥାଟିଏ ଅଛି ଯେ 'କହି ଜାଣିଲେ କଥା ସୁନ୍ଦର, ବାନ୍ଧି ଜାଣିଲେ ମଥା ସୁନ୍ଦର' । ଯେପରି ଖା', ଗିଳ୍, ଭୁଞ୍ଜ । ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ଅର୍ଥ ସମାନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାବ ଭିନ୍ନ । ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା ଏହି ନିୟମଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ । କାରଣ ସାହିତ୍ୟ ସାଧାରଣ ଭାଷାର ସମାହାର ନୁହେଁ କିମ୍ବା ସାହିତ୍ୟିକ ଭାଷାରେ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ବାସ୍ତବରେ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା ନିଆରା । ଯାହାକୁ ପାଠକଲେ ପାଠକ ଆପେ ଆପେ ଆକର୍ଷିତ ହୁଏ, ପାଠ ଭିତରେ ମଜ୍ଜିଯାଏ ଓ ସେଇଠି ଲାଖିଯାଏ । ପୁନଶ୍ଚ ଗଦ୍ୟ ଭାଷାର କଳାତ୍ମକ ପ୍ରୟୋଗ ଅନ୍ୟ ଏକ ତପସ୍ୟା । ଗଳ୍ପ ଜଗତକୁ ସମୀକ୍ଷା କଲେ ଦେଖାଯାଏ ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, ମନୋଜ ଦାସ, ଶାନ୍ତନୁ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁ, ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କା, ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ପ୍ରମୁଖ ନିଜସ୍ୱ ଭାଷାଶୈଳୀ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଛନ୍ତି । ତେବେ ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧରେ ୧୯୮୦ ରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଚିତ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷାକୁ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇଛି । ଆଲୋଚ୍ୟ ସମୟଖଣ୍ଡର ପ୍ରମୁଖ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ହେଲେ ଭୀମ ପୃଷ୍ଟି, ଦାଶ ବେନହୁର, ଆର୍ଯ୍ୟ ଯଜ୍ଞଦତ୍ତ, ବିୟତ୍‌କେଶ ତ୍ରିପାଠୀ, ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କା, କୃପାସାଗର ସାହୁ, ମୃଣାଳ, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁ, ନାରୁ ମହାନ୍ତି, ଦେବବ୍ରତ ମଦନ ରାୟ, ପରେଶ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅଜୟ ସ୍ୱାଇଁ, ଦୀପ୍ତିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅନୀଲ କୁମାର ପାଢ଼ୀ, ଚିରଶ୍ରୀ ଇନ୍ଦ୍ରସିଂ, ହିରଣ୍ମୟୀ ମିଶ୍ର, ପ୍ରଦୋଷ ମିଶ୍ର, ରଂଜନ ପ୍ରଧାନ, ଗାୟତ୍ରୀ ସରାଫ, ସୋମା ଚାନ୍ଦ, ମୋନାଲିସା ମିଶ୍ର, ମୌସୁମୀ ପରିଡ଼ା, ସୀତେଶ ତ୍ରିପାଠୀ, ଅରବିନ୍ଦ ରାୟ, ସରୋଜ ବଳ, ଅମିୟ ବେଜ୍ ପ୍ରମୁଖ ।

ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ସଂସାରରେ ଭାଷା ଅନ୍ୟତମ ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ଉପାଦାନ । ସମୟ ବା ଯୁଗ ଅନୁସାରେ ଭାଷାର ବିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥାଏ । ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବା ପାଇଁ ଅନେକ ସମୟ ଲାଗେ । ମାତ୍ର ସାମାଜିକ ଚେତନାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅନୁସାରେ ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ରହିଥାଏ । ଯେପରି ନୂତନ ଶବ୍ଦର ଉଦ୍ଭବ, ପ୍ରାଚୀନ ଶବ୍ଦର ଲୋପ ଇତ୍ୟାଦି । ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜ ନିକଟରେ ଅଧିକ ନମନିୟତା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ଜଣାଯାଏ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଦେଶିକ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକୁ ଓଡ଼ିଆଭାଷୀମାନେ ବ୍ୟବହାର କରିବାରେ ତିଳେମାତ୍ର କୁଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ । କୁହାଯାଏ ସାହିତ୍ୟ ହେଉଛି ସମାଜର ଦର୍ପଣ, ସାହିତ୍ୟ ହିଁ ଭାଷାକୁ ବାନ୍ଧି ରଖେ, ଦୀର୍ଘଦିନ ଜୀବିତ ରଖେ । ସାଂପ୍ରତିକ ସାହିତ୍ୟ ତଥା ଏଠାରେ ଗଳ୍ପର ଭାଷା ସଂପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କଲେ ଜଣାଯାଏ ହିନ୍ଦୀ, ଇଂରାଜୀ, ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ଅନେକ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ରଚନାରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୂଳକ ଭାବେ ଗଳ୍ପରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ଏହା ସମସାମୟିକ ସମାଜର ବାସ୍ତବ ପ୍ରତିଛବି । ବର୍ତ୍ତମାନର ପିଢ଼ି ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ସବୁ ଭାଷାର ମିଶ୍ରଣରେ ଏକ ବିଚିତ୍ର ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରିବାରେ ନିଜକୁ ଗର୍ବିତ ମନେ କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଗାଳ୍ପିକ ଚରିତ୍ରାନୁସାରୀ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏ ପ୍ରକାର ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ମନେରଖିବା ଉଚିତ୍ ସାହିତ୍ୟ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରମ୍ପରିକ ହେଲେ ହେଁ ତାହା କାଳଜୟୀ ହୋଇପାରେ । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଭାଷା ଅନ୍ୟତମ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଡ଼ୋଶୀ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାଭାଷୀର ଲୋକଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ଦେଖାଯାଏ ସେମାନେ ଯେତେ ଆଧୁନିକ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ଯେତେ ଅନ୍ୟଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କଲେ ମଧ୍ୟ ପାରମ୍ପରିକତା ତଥା ଭାଷା

ପ୍ରୀତି ସେମାନଙ୍କ ସାହିତ୍ୟରେ ଝଲସି ଉଠେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦାହରଣ ସୃଷ୍ଟି କରେ, ମୁଗ୍ଧ କରେ ।

"John Galsworthy ratedThe essential in a short-story writer is the power of interesting sentence by sentence." (Modern short stories to 1940, Edited by John Hadfield) ବାସ୍ତବରେ କଥାସାହିତ୍ୟ ଏକ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ କଳା । ଲେଖକ ଯାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରେ ସାହିତ୍ୟରେ ତାହା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ମାଧ୍ୟମ ହେଉଛି ଭାଷା । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖକ ତଥା ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ପାଇଁ ଏହା ଅନ୍ୟତମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପାଦାନ ।

ଗଳ୍ପର ଆଙ୍ଗିକକୁ ବିଚାରରେ ରଖି ଗାଳ୍ପିକ ନିଜର ଭାଷା ଚୟନ କରିଥାଏ । ମୁଖ୍ୟତଃ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ହିଁ ଗାଳ୍ପିକକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସ୍ଥାନ ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଅନେକ ପ୍ରବୀଣ ଓ ନୂତନ ଗାଳ୍ପିକମାନଙ୍କର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଛି । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଳ୍ପିକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର କଥନଭଙ୍ଗୀ ଭିନ୍ନ, ମାତ୍ର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗକୁ ସାମଗ୍ରିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଚାର କଲେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଅଧିକାଂଶ ଗାଳ୍ପିକ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ଗଳ୍ପର ଭାଷାକୁ ସହଜ ସରଳ ତଥା ସାଂପ୍ରତିକ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାର ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ । ଏଥିପାଇଁ ଅନେକ ଗଳ୍ପରେ ଇଂରାଜୀ ମିଶା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ହିନ୍ଦୀ ମିଶା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ରହିଛି । ଗଳ୍ପର ପରିସର ବର୍ତ୍ତମାନ ବ୍ୟାପକ ହୋଇଛି । ବିଦେଶୀ ଚରିତ୍ର, ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ଚରିତ୍ର ଏବଂ ବିଦେଶ ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଲେଖା ଯାଉଥିବା ଗଳ୍ପରେ ଏ ପ୍ରକାର ପ୍ରୟୋଗ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।

ସଂପ୍ରତି ଚରିତ୍ରଟି ଯାହା ମନରେ ଭାବୁଛି ତାହାର ଅବିକଳ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟୁଛି ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପରେ । ଉଦାହରଣ-୧ "ମୋତେ ଆଜି ଭାରି ହସ ମାଡୁଛି, ତମେ ଭାବିବନି ତମ ପାଇଁ ହସ ମାଡୁଛି । ତମେ ଗୋଟା ଡ୍ୟାସ ଯେ ତମକୁ ଦେଖି ହସ ମାଡୁଛି । ତମକୁ ଡ୍ୟାସ୍ କହିଲେ ସେଉଟୁ ଡ୍ୟାସ୍ ହେଇଗଲା । ଡ୍ୟାସ୍, ଡ୍ୟାସ୍, ଡ୍ୟାସ୍ । ଘୋଡାଡ଼ିମ୍ବ ହେଲା । ମୁଁ ହସିବି ହେଲା ।" (ପବ୍ଲିକ୍ ମସ୍ତି, ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ) ଉଦାହରଣ-୨ "ଗୋଟିଏ ପଟେ ଯଶୋଧାରାର କୋଳ ଆଉ ପଟେ ତନୁଜା ବଳର ନିତମ୍ବ । ଭେସ୍, ଚିତ୍ରଫିତ୍ର ମୋ ଦେଇ ନୁହେଁ । ଚିତ୍ରଫିତ୍ର କଥା ଶୁଣିଲେ ବାପା ପୁଣି ରାଗିବେ ଓ ଟିଙ୍ଗିଟିଙ୍ଗି ହେବେ । ଭାବିବେ ଟୋକା, ପୁଣି ଗୋଟା କ'ଣ ଡ୍ରାମା କଲାଣି । ବୋଉ କହିବ ଚିତ୍ରଫିତ୍ର ଆଙ୍କି ପୁଅ ମୋର ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ସେଉଟୁ ବୋଉ, ବାପାଙ୍କ ଉପରକୁ ବିଗିଡ଼ିବା ଆରମ୍ଭ କରିବେ ଏବଂ କହିବେ- ତମରି ଅବହେଳା ପାଇଁ ପୁଅ ମୋର ଖରାପ ହୋଇ ଯାଉଛି ।..." (ଗୋଟିଏ ସ୍ୱପ୍ନର ବୟସ ଅଧଘଣ୍ଟାରୁ କମ୍, ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ) ଏ ପ୍ରକାର ଭାଷା ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର ପ୍ରୟୋଗବାଦୀ ଲେଖକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ଏହି ଧରଣର ପ୍ରୟୋଗ ଭାଷାକୁ ଉଦ୍ଭଟ କରିଛି । ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ମନର ଭାଷା ସହିତ ସ୍ୱପ୍ନର ଅବିକଳ ଉପସ୍ଥାପନ ଭାଷାକୁ ଉଦ୍ଭଟ କରିଛି । କାରଣ ମଣିଷ ମନର ଭାବନାର କିମ୍ବା ସ୍ୱପ୍ନର କୌଣସି କ୍ରମ ନଥାଏ ।

୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ତଥା ପ୍ରବାହ ସମ୍ପର୍କରେ ଖୁବ୍ ସଚେତନ । ଏହି ସମୟର ଗଳ୍ପ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗରେ ନୂତନତା, ଶବ୍ଦର ମିତବ୍ୟୟିତା ଉପରେ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଉଥିବା ପରିଲକ୍ଷିତ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ - "ଆର୍ ଥ୍ରୀ ବାଇ ୱାନ୍ ନମ୍ବର ଘରବାଡ଼ି ବାହାରେ ଅଳିଆଗଦା / ବେଶ୍ ବିରାଟ ଆକାର ଧାରଣ କରୁଥାଏ / ଅଳିଆଗଦା ମାନେ ଇଂଜେକସନ୍ ଶିଶି, ଔଷଧ ଖୋଳ, ପାଉଁରୁଟି କାଗଜ, ଅଣ୍ଡାର ଖୋଳପା / ନିରୋଧ ବେଲୁନ, ଭଙ୍ଗା କଣ୍ଢେଇ, ଅଇଁଠା ପିଜୁଳି, ଶୁଖାପତ୍ର ଫୁଲ / କୁକୁଡ଼ାର ପର, ଫ୍ୟୁଜ୍ ବଲ୍, ରାହୁଳର କମ୍ପୋଷ୍ଟ, ବେଂଡେଜ୍ କନା, ଟୁକୁରା କାଚ / ଭଙ୍ଗା ଚୁଡ଼ି, ମୁଣ୍ଡର ଜଟା / ଅଳିଆଗଦାମାନେ ପୃଥିବୀର ଘା" (ହାଇ, ମନୋଜ କୁମାର ପଣ୍ଡା) ଲେଖକ ଏହି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା ମଧ୍ୟରେ ସମାଜର ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ପରିବାରର ଦୈନନ୍ଦିନ ଚଳଣି, ଆଧୁନିକ ସମାଜ, ଆଧୁନିକ ଜୀବନ ସଂପର୍କରେ ଚମତ୍କାର ଇଙ୍ଗିତ ପରିପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଚରିତ୍ରର ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବ ଭାବନାକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୟାସ କରାଯିବା ସମୟରେ ଭାଷା ହୋଇଛି ସଙ୍କେତଧର୍ମୀ ତଥା ପ୍ରତୀକ ଓ ଚିତ୍ରକଳ୍ପ ଆଧାରିତ । ବେଳେ ବେଳେ ଭାଷା ଏକାନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହୋଇଥିବାରୁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଭାଷା ଦୁର୍ବୋଧ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ଭାଷା ଘଟଣା ଓ ପରିବେଶକୁ ଅନୁସରଣ କରୁଥିବାରୁ ଏହି ସମୟର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗରେ ନୂତନତା ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ସମୟରେ ଯୌନ ବାସ୍ତବତାକୁ ନେଇ ଅନେକ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରାଯାଇଛି । ତେଣୁ ଏ ସମୟର ଗଳ୍ପ ଭାଷାରେ ସଂକେତଧର୍ମିତା ତଥା ପ୍ରତୀକ ଓ ଚିତ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ ବିଶେଷ ଭାବେ ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହି ସମୟଖଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ଲେଖକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ମଧ୍ୟ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ବାସ୍ତବବାଦ, ଅତିବାସ୍ତବବାଦ,

ସ୍ଥିତିବାଦ ଇତ୍ୟାଦି ଆଧାରିତ ଗଳ୍ପ ରଚନା ବେଳେ ଗଳ୍ପର ଭାଷ୍ୟ ବୌଦ୍ଧିକ ତଥା ଦାର୍ଶନିକ ସୁଲଭ ହୋଇଥିବା ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ତେବେ ଏହି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଗଳ୍ପ ଭାଷାରେ କବିତାର ଅନ୍ତରୀଣ ପ୍ରବାହ ମଧ୍ୟ ଲକ୍ଷଣୀୟ । ମନୋଜ ପଣ୍ଡା, ଦେବଦାସ ଛୋଟରାୟ, ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କା ପ୍ରମୁଖଙ୍କ ଗଳ୍ପ ଭାଷା ଏହାର ଉଦାହରଣ ।

ତେବେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଗଳ୍ପ ଭାଷାରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଭାଷାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ । ବିଶେଷତଃ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷା, ଗ୍ରାମୀଣ ଶବ୍ଦ ଓ ବାକ୍ୟ ବିନ୍ୟାସ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରା, ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କା, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ଗୌରହରି ଦାସ, କମଳାକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର, ବିଷ୍ଣୁ ସାହୁ ଗ୍ରାମ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ନିଜ ଗଳ୍ପକୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର କରିପାରିଛନ୍ତି ।

ଜୀବନର ନାନା ପକ୍ଷ ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଆଜିର ଗାଳ୍ପିକ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ସାଲିସ୍ କରୁନାହିଁ; ବରଂ ଖୋଲା ଖୋଲି ଭାବେ ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାରେ କଥାବସ୍ତୁ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି । ସେଠାରେ ଶ୍ଳୀଳ ଅଶ୍ଳୀଳତାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ କି ଉଠିବା ମଧ୍ୟ ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ସରୋଜିନୀ ସାହୁ, ଦେବ୍ରାଜ ଲେଙ୍କା, କୃପାସାଗର ସାହୁ, ରଞ୍ଜନ ପ୍ରଧାନ, ସରୋଜ ବଳ ପ୍ରମୁଖ ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ଏହି ଧରଣର । କେବଳ ଲେଖକଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଭାଷାରେ ନୁହେଁ ଚରିତ୍ରମୁଖର ଭାଷାକୁ ଅବିକଳ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହା ପରିଲକ୍ଷିତ । ସାଧାରଣରେ ଯାହାକୁ ଅଶ୍ଳୀଳ ଭାଷା କୁହାଯାଏ ସେ ଭାଷାକୁ ଅନାୟାସରେ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି ୧୯୮୦ ପରବର୍ତ୍ତୀ ଗାଳ୍ପିକ ।

ଆଲୋଚକ ସଦାନନ୍ଦ ନାୟକ 'ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିବିଧ ରୂପ ବା ସ୍ତର' ଶୀର୍ଷକ ଆଲୋଚନାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରଚଳିତ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରକୁ ବିଭାଗୀକରଣ କରିଛନ୍ତି । ଯଥା- ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ମାନକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ଆଞ୍ଚଳିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ଜାତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା । (ଓ. ଭା.ବି. ରୂ.ସ୍ତ- ସଦାନନ୍ଦ ନାୟକ, ଝଙ୍କାର, ୭୪ତମ ବର୍ଷ, ସଂଖ୍ୟା-୭ ପୃ- ୬୪୪) ଏହି ଆଲୋଚନା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କଲେ ଆଧୁନିକ ଗଳ୍ପର ପ୍ରାଥମିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତେବେ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପର ଦ୍ୱିତୀୟ ପର୍ଯ୍ୟାୟଠାରୁ ସ୍ୱାଧୀନତା ପର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ମାନକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଏବଂ ଉଚ୍ଚାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଅଧିକାଂଶ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଯାଏ । ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଆଞ୍ଚଳିକ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ଜାତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଉଥିବା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।

ବର୍ତ୍ତମାନର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗଳ୍ପରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ର ବାକ୍ୟର ବ୍ୟବହାର ଅନ୍ୟତମ ଆକର୍ଷଣୀୟ ପ୍ରୟୋଗ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ- "ଦର୍ପଣ ସାମ୍ନାରେ ମୁଁ । ମୋ ମୁହଁ । ଆଞ୍ଜୁଳାଏ ପାଣିରେ ଅଧା ଓଦା । ଅଧା ଶୁଖିଲା । କିଛି ବୁଝିବା ସହଜ ହେଲା ନାହିଁ । ଏ କେମିତି ହେଲା ? ଆଉ ଥରେ ଆଞ୍ଜୁଳାଏ ପାଣିରେ ଧୋଇଲି ମୁହଁ । ସେହି ଏକା ଚିତ୍ର ।" (ମୁହଁ, ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟ) ଏହା ଦ୍ୱାରା ଗଳ୍ପରେ ଭାବ ସହଜ ଓ ସରଳ ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରୁଛି । କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ ହେଉ ବା ଦୀର୍ଘଗଳ୍ପ ସେଥିରେ ଏହି ପ୍ରକାର ପ୍ରୟୋଗ ପରିଲକ୍ଷିତ । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସ୍ଲାସ୍ ଚିହ୍ନର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ପରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ବ୍ୟବହାର, ଧ୍ୱନ୍ୟାନୁକାରୀ ଶବ୍ଦ, ସମୋଚ୍ଚାରିତ ଶବ୍ଦ ଇତ୍ୟାଦିର ବହୁଳ ବ୍ୟବହାର କରି ନାନା ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା କରାଯାଉଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ- "ନିଶୀଥ ଚାଲିଛି ଆଗକୁ ଆଗକୁ । ପ୍ରସ୍ତ ପ୍ରସ୍ତ ବହଳ କୁହୁଡ଼ି । ପାହାନ୍ତାର ରାସ୍ତାଘାଟ / ଗଛବୃଛ । ନିଷ୍ପ୍ରଭ ବିଜୁଳି ଖୁଣ୍ଟ । ଟାଇପ ଫୋର କ୍ୱାଟରସ୍‌ର ଫ୍ରଣ୍ଟୟାର୍ଡରେ ଝାପ୍‌ସା ଝାପ୍‌ସା ଦିଶୁଥିବା ନଡ଼ିଆ ଗଛର ଲମ୍ୱା ଲମ୍ୱା ବାହୁଙ୍ଗା ସବୁ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରଙ୍ଗ ବେରଙ୍ଗ କ୍ରୋଟନ୍ ଗଛରୁ ପଡୁଥିବା ଥପ୍ ଥପ୍ ଶିଶିର ବିନ୍ଦୁ । ସବୁ କେମିତି ଧୂଆଁଳିଆ ପ୍ରହେଳିକା ମନେ ହେଉଥିଲା । x x x ବୁର୍ଲାରେ ରୋଗୀ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି ? ବିଶ୍ୱାସ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଭାରି ଅସନା ଲାଗେ- ମଇଳା / ପାନଛେପ / ଧୂଳି / ମଶା / ଡାଆଁସ / ବୁଲା କୁକୁର । ଭାରି ଭୟ ଲାଗେ ବିଶେଷକରି ସେଠିକାର ମର୍ଚ୍ଚୁଆରୀ / ପୋଷ୍ଟମର୍ଟମ ଘର / କେଉଁ କାଳର ପୁରୁଣା ଡେଡ୍ ବଡ଼ି କ୍ୟାରିୟର ।" (ସଂକ୍ରାନ୍ତି ପୁରୁଷ, ଗଗନ ସ୍ୱାଇଁ) ଏ ପ୍ରକାର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ପାଠକର ଭାବ ଉଦ୍ରେକ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ସହିତ, ପାଠକକୁ ଭାବିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ଦିଏ, ପାରମ୍ପରିକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଆକର୍ଷଣ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରେ । ଅତଏବ ସାଧାରଣ ଗଳ୍ପ ପଠନଠାରୁ ନିଶ୍ଚୟ ଭିନ୍ନ ଅନୁଭୂତି ଆଣିଦିଏ ।

କାବ୍ୟିକ ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପର ଅନ୍ୟତମ ଆକର୍ଷଣ । ଅନେକ ଗାଳ୍ପିକ ଏ ପ୍ରକାର ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି ନିଜ ଗଳ୍ପରେ । ଉଦାହରଣ ଭାବେ ଦେବବ୍ରତ ମଦନରାୟଙ୍କ ଭାଷାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇପାରେ । ଯଥା- "ଏଇ ଯେମିତି ହୋଇଯିବ ବର୍ଷା । କାଚ ଝରକା ଉପରେ ପଡ଼ିବ ଟୋପା ଟୋପା ପାଣି ।

ପବନରେ ଝଡ଼ି ପଡ଼ିବ ପାଚିଲା ପତ୍ର । ପାଣି ଧାରରେ ଆଙ୍କି ହୋଇଯିବ ଅଙ୍କାବଙ୍କା ଚିତ୍ର । ସେହି ଚିତ୍ର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଲେ ବି ମୋତେ ଦିଶିବ; ଉଚ୍ଚା ଉଚ୍ଚା ଶାଳ ଗଛର ଜଙ୍ଗଲ, ରାସ୍ତା ଦୁଇପଟରେ କୁରେଇ ଫୁଲର ହାଟ, ସୁରଭି ପଧାନର ବର୍ଷାଭିଜା ଗାଆଁ ।” (ବାଟଘର) ଗାଳ୍ପିକଙ୍କ ଅଧିକାଂଶ ଗଳ୍ପରେ ଏହି ପ୍ରକାର ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ରହିଛି ।

ଆଲୋଚ୍ୟ କାଳଖଣ୍ଡର ଗଳ୍ପ ଭାଷା ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିବିଡ଼, କାରଣ ଗାଳ୍ପିକମାନେ ପାଠକର ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ କଥା କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଉଦାହରଣ-୧ “ବସନ୍ତୁ । ବଢ଼ିଆ ଜାଗା ଆଜ୍ଞା ଏଠି । ଥଣ୍ଡା । ସିମଳା ତ ! କାମ ପରେ ହେବ । ଆରାମରେ ବସନ୍ତୁ । ଶୁଣନ୍ତୁ । ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି ଆଜି । ଦୁଃଖ କଥା । ଏଇଠିକା କଥା । ଜୀବନର କଥା । ଜୀବନଟା କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଃଖମୟ ଆଜ୍ଞା । ଭୀଷଣ ଭାବରେ ମୟ, ଦୁଃଖରେ । ପ୍ଳୁତ । ଓତପ୍ରୋତ ଆଜ୍ଞା । ସନ୍ନିବିଷ୍ଟ । ମାୟା ନୁହେଁ, ଭେଲିକି ନୁହେଁ । ସତେରେ ।” (କଥାଟିଏ କହୁଁ, ବିୟତ୍‌କେଶ ତ୍ରିପାଠୀ) ଉଦାହରଣ-୨ “ଆପଣ ଅବୋଲକରା ଗପ ଶୁଣିଛନ୍ତି । / ବୋଲକରା ଗପଟିଏ ଶୁଣନ୍ତୁ । / ଆଗେ ତାଙ୍କୁ ଟିକେ ଦେଖି ନିଅନ୍ତୁ । ଚିହ୍ନି ନିଅନ୍ତୁ । କଟକ ଚାନ୍ଦବାଲି ରାସ୍ତାରେ ଆସନ୍ତୁ । / ଜଗତପୁରଠାରୁ ଠିକ୍ ଚାଳିଶି କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତୁ । ଦେଖନ୍ତୁ ସେଠି ଗୋଟାଏ ଦୂରତା ସୂଚକ ଖୁଣ୍ଟି ଅଛି । /ଏମ୍.ଡି.ଆର.-୧୮, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ୧୨ କିଲୋମିଟର ।” (ବୋଲକରା, ପ୍ରକାଶ କୁମାର ପରିଡ଼ା) ଉଦ୍ଧୃତାଂଶ ଗୁଡ଼ିକ ଗଳ୍ପ ଆରମ୍ଭରେ ସଂଯୋଜିତ ଓ ବେଶ୍ ଆତ୍ମୀୟ । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରକାର ଭାଷା ପ୍ରୟୋଗ ପାଠକକୁ ଆକୃଷ୍ଟ କରିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରୁଛି ।

ତେବେ ଆଲୋଚ୍ୟ ସମୟଖଣ୍ଡର ଭାଷାରେ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷା ସହିତ ପାରମ୍ପରିକ ଭାଷାର ସରଳ ତରଳ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ପରିଲକ୍ଷିତ । ବିଶେଷତଃ ଲୋକ ଶୈଳୀ ମୂଳକ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବା ସମୟରେ, ଗାଁ ଓ ପରିବାର ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ଗଳ୍ପ ରଚନା କରାଯାଉଥିବା ବେଳେ ଏ ଧରଣର ଭାଷା ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହୁଏ ।

ସାଂପ୍ରତିକ ଗଳ୍ପ ଭାଷାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଭାଷା କେବଳ ଯୋଗାଯୋଗର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ, କେବଳ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ମାଧ୍ୟମ ହୋଇ ରହି ନାହିଁ ବରଂ ଚମତ୍କାର ଅନୁଭବ ଆଣିବାର ଯାଦୁକରୀ ଶକ୍ତି ତା ନିକଟରେ ସମାହିତ । ବାସ୍ତବରେ ସାଂପ୍ରତିକ ସମୟର ସାମାଜିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଠକୀୟ ମାନସିକତାର ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ଗାଳ୍ପିକମାନେ କଳାତ୍ମକ ଭାଷା ଶୈଳୀର ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଯଦ୍ଦ୍ୱାରା ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟ ସମୃଦ୍ଧ ହେବା ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ ଯୁଗୋପଯୋଗୀ ହୋଇପାରୁଛି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ପ୍ରଧାନ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ଓଡ଼ିଆ କଥା କଳ୍ପନାର ଦିଗ ଓ ଦିଗନ୍ତ, ସତ୍ୟ ନାରାୟଣ ବୁକ୍ ଷ୍ଟୋର, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ, ୨୦୧୦ ।

୨. ପ୍ରଧାନ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର, ମନୋଜ କଳା-କଳ୍ପନା (ସଂ), ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ବାଲୁ ବଜାର, କଟକ, ୨୦୧୦ ।

୩. ପରିଡ଼ା, ଡକ୍ଟର ପ୍ରକାଶ କୁମାର, କଥା ତତ୍ତ୍ୱ : କଥାରୂପ, ବିଜୟିନୀ ପବ୍ଲିକେଶନ, ଶଙ୍କରପୁର, କଟକ, ୨୦୦୫, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ ।

୪. ପରିଡ଼ା, ଡକ୍ଟର ପ୍ରକାଶ କୁମାର, କଥା-କଥାଗ୍ରନ୍ଥ-କଥାକାର, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ୍ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ, ୧୯୯୫ ।

୫. ଦାସ, କିଶୋରୀ ଚରଣ, କଥା ସାହିତ୍ୟର କଳା ଓ କାରିଗରୀ, ଇଷ୍ଟର୍ଣ୍ଣ ମିଡ଼ିଆ, ଭୁବନେଶ୍ୱର, ୧୯୯୦ ।

ଗବେଷିକା

ବିଶ୍ୱଭାରତୀ, ଶାନ୍ତିନିକେତନ

mamataofficial2023@gmail.com